

چکیده:

در سال‌های اخیر، استفاده از فضاهای شیشه‌ای و آتریوم‌ها به‌عنوان نمادی از تکنولوژی پیشرفته شناخته می‌شود و بسیاری از ساختمان‌های تجاری از ویژگی‌های آن‌ها بهره می‌برند. این پژوهش با هدف شناسایی و تبیین جایگاه فضای آتریوم در تحولات معماری ساختمان‌های تجاری سبز می‌باشد که در آن آتریوم به‌عنوان فضای حفاظت‌شده‌ای از باد و باران به‌منظور اقامت طولانی برای خرید و ارتباطات اجتماعی و مرز مشترک برای اتصال ساختمان و شهر و از همه مهم‌تر به‌عنوان عاملی در جهت کاهش مصرف انرژی با توجه به نقش میانجی حرارتی بودن آن معرفی می‌گردد.

رساله‌ی حاضر، بر سه شیوه‌ی کتابخانه‌ای، میدانی و شبیه‌سازی استوار است که به طراحی یک مرکز تجاری شامل دو آتریوم منتهی می‌گردد. در مطالعات کتابخانه‌ای، منابع مکتوب موجود در مقالات معتبر، کتاب‌ها و سایت‌های اینترنتی ابتدا برای دستیابی به پیشینه‌ی تاریخی، تاریخچه‌ی کاربرد و تحولات فضای تجاری در غرب و ایران و تاریخچه‌ی حضور آتریوم در مراکز تجاری، مورد مطالعه قرار گرفت. در بخش میدانی، قسمتی از بازار قیصریه اصفهان به‌عنوان نمونه‌ای از بازارهای سنتی ایرانی جهت تعیین میزان همسازی بازارهای سنتی با اقلیم در اوج گرمای تابستان و سرمای زمستان تعیین گردید. تنوع کاربری و معماری فضاهای تعیین شده جهت اندازه‌گیری و وجود فضاهایی با عملکرد آتریوم مثل تیمچه و سرا و بهار بند (حیاط مرکزی) دارای اهمیت بود. با برداشت اطلاعات آب‌وهوایی دما، رطوبت نسبی و سرعت باد در نمونه بازار، مشکلات و نیازهای اقلیمی و شرایط آسایشی حرارتی کاربر در تابستان و زمستان تعیین می‌گردد. داده‌های میدانی توسط دستگاه‌های هواشناسی سیار و ثابت که قادر به برداشت آمار دما، رطوبت و باد است، گردآوری و سپس با انتقال داده‌ها به ابزار **Thermal Comfort Tool for ASHRAE 55CBE**، میزان انطباق شرایط اقلیمی در هر فضا با استاندارد **ASHRAE 55** سنجیده و نتایج این انطباق و میزان شرایط آسایش فضاها بر اساس این استاندارد، بر روی نمودار سایکرومتریک ارائه شد. این پروژه قصد دارد با بررسی عوامل مؤثر در اقلیم گرم و خشک جهت کنترل و هدایت نور و روشنایی مناسب و کافی و حذف نور و گرمای ناخواسته در معماری بناهای این اقلیم به‌ویژه بناهای تجاری به ارائه‌ی راه‌حل‌هایی در زمینه‌ی بهبود عملکرد حرارتی و عملکرد نور روز در آتریوم مراکز تجاری بپردازد. شهر اصفهان به‌عنوان نمونه‌ی موردی مدنظر است و کلیه‌ی نتایج به‌دست‌آمده از مطالعات، با توجه به شرایط اقلیمی و نیازهای شهر اصفهان، در جهت رسیدن به اصول قابل‌استفاده در طراحی معماری این شهر بیان خواهد شد؛ بنابراین، بعد از روش میدانی بررسی همسازی اقلیمی بازار اصفهان، مطالعات کتابخانه‌ای تجربیات موجود در زمینه‌ی انواع آتریوم و نقش آن در تأمین روشنایی و گرمایش فضاهای داخلی، تعاریف، قابلیت‌ها، فرمول‌ها و اصول طراحی آتریوم صورت گرفت و بر اساس سایت تعریف‌شده در شهر اصفهان، آلترناتیوهای طراحی آتریوم متناسب با مساحت و ارتفاع طرح ساختمان و احکام طراحی به‌دست‌آمده از مطالعات آتریوم پیشنهاد گردید. شبیه‌سازی نور و حرارت توسط نرم‌افزار دیزاین بیلدر، گام بعدی جهت تعیین آتریوم بهینه برای طرح موردنظر و متناسب با اقلیم شهر اصفهان می‌باشد. با اعمال فاکتورهای کالبدی مختلف از قبیل تعداد طبقات، ارتفاع، فرم سقف و همچنین متریال کف، دیوار و سقف و تست آن‌ها، میزان امکان اعمال آن‌ها در آتریوم‌های طرح تعیین گردید. پس از مرحله‌ی شبیه‌سازی، طراحی معماری مرکز تجاری تکمیل می‌گردد. سایت طراحی با مساحت 2100 مترمربع، در جبهه‌ی شمال غرب چهارراه نظر در شهر اصفهان واقع شده است. طرح دارای کاربری تجاری و مشابه با مراکز تجاری ناحیه‌ای از نظر خدمت‌رسانی می‌باشد و در حالت خاص این مرکز خرید محل معرفی و انتقال مد، ارائه سرگرمی‌های جدید، رستوران غذاهای خاص و غیره می‌باشد. این مرکز تجاری دارای 2 آتریوم می‌باشد.

کلمات کلیدی: مراکز خرید، بازار، آتریوم، آسایش حرارتی، نور روز